

Hebrew Writers Association in Israel

עם הענקת פרס נובל לש"י עגנון

Author(s): יהושע מנח

Source:

Moznaim /

מאזנים

Vol. No. / 1967), p. 163 (טבת תשכ"ז ינואר

Published by: Hebrew Writers Association in Israel

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/23857750>

Accessed: 24-04-2018 09:36 UTC

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Hebrew Writers Association in Israel is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Moznaim* / מאזנים.

JSTOR

<http://www.jstor.org>

השגות ותגובות

עם הענקת פרס נובל לש"י עגנון

בוטה היסודית למען כל יוצר אמיתי — שכרו של הפרס מבחינה לאומית חינוכית אין לשער ואין לתאר. חולשה יש לנו ל,מה יאמרו הגור יים! ומשנמע צליל קולם ויש בו דברי שבה — ברך אנו כורעים, והד אותו „מה יפית“ הגלותי, בגילגולו המודרני, גובר ומהדהד בחלל עולמנו. ומעידה על כך הלצה שהתפרצה, כאילו מהר געש זועף, לשמע הידיעה. זרמי תשבחות הרעיפו על ראשו של עגנון, טבלוהו במי מור ואהלות, עיטרוהו בכתרי פנינים ואזמרגד. כולו קורן וזהר, שופע חסד עליון, רחמים וחנינה, מה שינד — גויים הכתירו סופר עברי בפרס! כאילו זה עתה נולד בכל גדלו ותפארתו! סבורני שאני פטור מלציין דוגמאות-הערכה; אביא תוכן מכתב שכתב אל עגנון אחד מידידיו בו' מרחשוון ש"ז:

„אל ידידי ר' שמואל יוסף עגנון — שלומך ישגה,

איני יודע אם תהיה פנוי לקריאת מלות אלו שאני כותבן אחרי שהתפרסם ברבים שכבודך בפרס נובל. אבל בין שתקרא ובין לאו — רצוני לומר לך שמכובד היית בעיני ומוכתר בכל המעלות, ואהוב עלי כידיד, ודברי תהלה מהחוף אינם מוסיפים לערךך בעיני ולא כלום. שמך יינון כאחד שידע ויודע לצלול למעמקי נפש היהודי ולדלות משם את הפשוט והצנוע והמדב רים ללב ולנפש ומשרים הלך-רוח והלך-נפש טובים ומבטיחים. אבל אמרת: „לכבוד ישר אלו“ — כן, אני מסכים, לכבוד ישראל. הוספת כבוד לו בין האומות, מה שמקובל כה להתב רך בו. ואני בא להגיד לך: אשריך שהוספת כבוד לעמנו כלפי חוץ, והלואי ותשמש גורם ותטע קצת כבוד הדדי בינינו לבין עגמנו. הלואי והלואי.”

לבי עם תוכן מכתב זה.

יהושע מנוח

פרס זה הוא מן הנודעים ביותר. ערכו הכספי גדול, ומשהו מהוד ממלכתיות אופף אותו ומרחף סביבו. גדולה תכונתו, ושלל צבעיה כובש עולם ומלואו. הוא עטוף סוד ומסתורי, ועד פרסום נושא — מעטים יודעים עליו.

זוהי הפעם הראשונה שעל כסאות כה רמים שוקלים וטרים בספרות העברית, חורצים עליה משפט ומעבירים את אחד ממטפחיה המקוריים לידיעת רחבי תבל. אין איש שלא ייקח חבל בשמחת בעל-הפרס ושלבו לא יעלו על הכבוד אשר הונח לו, וממילא לכולנו. וטוב שלקור-אים לועזיים נודע על טיבו של סופר יוצר בלשונו, ושבני עמים אחרים יגבירו את התרגום לשוונותיהם וילמדו לדעתו, ליהנות ממנו ולהעריכו. יש בה עידוד רב לספרותנו ולסופ ריה. סופר גורר סופר, ופתח רחב יותר נפתח לחיזוק מצבו של הסופר ולהגברת הפצתו של הספר.

נכון העריכו המעריכים, שרו המשוררים והב ליטו את המקוריות היהודית, הנשמתיית המיר חדת האמנה שבכתבי בעל הפרס, היא היא שכבשה את הלבבות; יהודיות זו החצובה מן השיתין שברוח עמנו ומשיבה לתחיה טיפוסים יהודיים שהיו, — אמונתם הישרה ועל תמימו תם הטהורה, — היא אשר שימשה הגורם להענקה. אולם לא רק יהודיות מקורית סתם, ולו מתוארת בכשרון הגאוני ביותר, אלא כשהיא ספוגה אמונת לב המתאר ונתונה להרגשתו כמשהו עצמי חווייתי, אמונת-חיותי ולא רק תוכנית-אורי. למיזוג הזה של המתאר והמתאר וההזדהות שלהם יש ערך מוחלט.

פרס זה מן הדין שישמש לכולנו שיעור בוחן, חמור ורציני, מאלף ומדריך. למען נכוון את לבנו פנימה ונלמד עצמות טבעית של כל עם, וביחוד זאת של עם כעמנו, מהי. ואם הבליט הפרס את הנקודה היהודית והראה את חשי-

גורלן של איגרות ביאליק

פעמיים בשנה, בעשרה בטבת ובעשרים ואחד בתמוז, אנו עדים לתופעה, שנעשתה מכוחה של שיגרה בת שנים, טבעית ואף מובנת מאליה: בכל העיתונים או במרביתם מתפרסמות איגרות ביאליק בצירוף הקדמות וביאורים של מ. אונ גרפלד, השוקד הנאמן על מורשת ביאליק, אם על „בית ביאליק“ ואם על אוצרות כתבי-יד הנוגעים לביאליק והאצורים בבית זה. מכתבים אלה, אם של ביאליק ואם אלה שיוגרו אליו, רבה חשיבותו, ואין ערוך לחומר זה בחקר ביאליק ודורו. משום כך דואב הלב, שלמחרת היום נזרק חומר זה עם העיתון גם יחד והוא נשכח מלב. שכן למי יש היום אפשרות לשמור על עקדי עיתונים יומיים? דבר זה נמשך כבר, כאמור, עשרות בשנים, וצר ביותר שעד כה לא נעשה דבר לכינוסו של חומר יקר וחשוב זה. לפני כשלושים שנה (בדיוק בשנות תרצ"ח—

תרצ"ט) כונסו איגרות ביאליק בחמשה כרכים בצירוף הערות מאירות עיניים של חוקר-ביאליק פ. לחובר. מאז נתוספו עשרות איגרות, והן הן המתפרסמות ע"י מ. אונגרפלד במשך כל השנים. ניכר שבידו עוד חומר מעין זה לשנים רבות. אין מן התימה שחומר זה כמעט והוצא מכלל חקר ביאליק, שאפילו גדולים וטובים שבחוקרים אינם יכולים לעקוב אחרי אכסניות-ארעי אלה. הפתרון הפשוט הוא: מהדורה חדשה של איגרות ביאליק, שבה יוכנסו כל המכתבים שלא נכללו באסופת האיגרות של לחובר. בנוסף לכך יש להדפיס מחדש את כל המכתבים של חמשת הכרכים ולהחזיר את כל ההשמטות. מאז עברו כבר שלושים שנה, וברוב המקרים אין כבר לחשוש, אפילו הדברים חריפים ביותר, שכן כביאליק הם, ואין להשאיר גם קצונו של יוד משלו בגנוזים. העירותי כבר על כך פעם לפני